

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра музеєзнавства, пам'яткознавства та
інформаційно-аналітичної діяльності

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента

ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ

підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»
освітньо-професійної програми «Інформаційна, документно-аналітична
діяльність»

Силабус вибіркового освітнього компонента «ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ» підготовки магістра, галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», за освітньо-професійною програмою «Інформаційна, документно-аналітична діяльність».

Розробник: Карпюк А. В., старший викладач кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності, кандидат історичних наук.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Тетяна ТРОФІМУК-КИРИЛОВА

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності
протокол № 2 від 22.09.2023

Завідувач кафедри:

Світлана ГАВРИЛЮК

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	02 «Культура і мистецтво»	Вибірковий
Кількість годин/кредитів 120/4	029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»	Рік навчання: 1-й
ІНДЗ: немає		Семестр: 1-й
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 14 год.
		Лабораторні ____ год.
		Самостійна робота 88 год.
	магістр	Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання	українська	Навчальний план 2023 р.

II. Інформація про викладача

ППП: Карпюк Аліна Віталіївна.

Науковий ступінь: кандидат історичних наук.

Вчене звання: -

Посада: старший викладач кафедри музеєзнавства, пам'яткознавства та інформаційно-аналітичної діяльності.

Контактна інформація: тел. (Viber, Telegram) 0955126173, e-mail: poslovska.alina@vnu.edu.ua

Дні занять: див. електронний розклад <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. **Анотація курсу.** Освітній компонент «Інформаційно-бібліотечне обслуговування» належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін підготовки магістра за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа», освітньо-професійною програмою «Інформаційна, документно-аналітична діяльність». Здобувачі вищої освіти інших спеціальностей Волинського національного університету імені Лесі Українки можуть (за бажанням) обрати для вивчення освітній компонент «Інформаційно-бібліотечне обслуговування» у Каталозі освітніх програм та вибіркових освітніх компонентів.

Освітній компонент «Інформаційно-бібліотечне обслуговування» спрямований на ознайомлення здобувачами вищої освіти з основами інформаційно-бібліотечного обслуговування та формування у них базових навичок задоволення інформаційних потреб користувачів (читачів).

2. **Пререквізити та постреквізити освітнього компонента.**

Пререквізити: Вивчення освітнього компоненту базується на попередніх знаннях з основ бібліотекознавства та бібліотечної справи.

Постреквізити: Управління бібліотечними та архівними ресурсами.

3. **Мета і завдання освітнього компонента.**

Мета освітнього компонента: формування у здобувачів вищої освіти базових знань про організацію та технологію інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів різних бібліотечних установ.

Основними **завданнями** вивчення освітнього компонента «Інформаційно-бібліотечне обслуговування» є: висвітлення підходів та методики бібліотечно-інформаційного обслуговування читачів бібліотеки, формування навичок організації бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів різних бібліотечних установ, надання їм консультаційних послуг, проведення навчання інформаційної грамотності, а також підготовка відповідей на інформаційні запити та інші послуги, пов'язані з обробкою, пошуком та розповсюдженням інформації з метою задоволення інформаційних потреб користувачів.

4. **Результати навчання (компетентності).**

Вивчення освітнього компоненту дозволить здобувачу вищої освіти набути наступні компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 7. Здатність до письмової /усної комунікації українською та/або однією з іноземних мов.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК/СК):

СК 1. Здатність до формування ефективної системи управління інформаційною, бібліотечною та архівною діяльністю.

СК 2. Здатність організувати роботу та здійснювати керівництво інформаційно-аналітичними структурними підрозділами на підприємствах, в організаціях та установах, зокрема в архівних та бібліотечних.

СК 7. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання наукових принципів та методів архівознавства та бібліотекознавства, стратегії, моделі, стандарти та методи розвитку й адміністрування бібліотечних та архівних систем.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Формувати стратегії системної організації, модернізації, підвищення ефективності управління інформаційною, бібліотечною та архівною діяльністю.

ПРН 3. Розробляти проекти автоматизації формування інформаційних ресурсів бібліотечних та архівних установ.

ПРН 4. Застосовувати технології створення та підтримки функціонування електронних бібліотек та архівів, вивчення та задоволення інформаційних потреб користувачів.

ПРН 8. Створювати та реалізовувати затребувані споживачами інформаційні продукти та послуги.

5. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ. (семін.)	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ бали
Тема 1. Інформаційно-бібліотечне обслуговування: мета, зміст та напрями.	8	2		6		Б, ДС
Тема 2. Нормативно-правові засади інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів.	6	2		4		Б, ДС
Тема 3. Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в обслуговуванні.	6	2		4		Б, ДС

Тема 4. Інформаційні продукти та послуги бібліотек.	14		4	10		Б, ДС, УО, П, РЗ/К, РМГ /20
Тема 5. Вивчення інформаційних потреб та запитів користувачів бібліотечних установ.	12		2	10		Б, ДС, УО /10
Тема 6. Технології бібліотечно-інформаційного обслуговування читачів (користувачів) бібліотеки.	8	2		6		Б, ДС
Тема 7. Роль вебсайтів та сторінок у соціальних мережах в інформаційно-бібліотечному обслуговуванні.	12		2	8	2	Б, ДС, УО /10
Тема 8. Технології пошуку та введення інформації в автоматизовані інформаційно-пошукові системи, електронні каталоги, репозитарії.	14		2	10	2	Б, ДС, УО, РЗ/К /10
Тема 9. Інтелектуальна власність та авторське право у бібліотечній діяльності.	10	2		8		Б, ДС
Тема 10. Форми інформаційно-бібліографічного обслуговування.	14		2	10	2	Б, ДС, УО, РЗ/К /10
Тема 11. Віртуальна виставка як форма бібліотечно-інформаційного простору.	16		2	12	2	Б, УО, П, РЗ/К /10
Разом за змістовим модулем 1	120	10	14	88	8	70 балів
Види підсумкових робіт	Бал					
Активна участь у дискусіях під час лекційних та практичних занять	5 балів					
Тестування за тематикою лекційних і практичних занять, по темах, відведених для самостійного опрацювання	25 балів					
Всього годин / Балів	120	10	14	88	8	100 балів

Форма контролю*: Б – бесіда, ДС – дискусія, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, П – презентація, УО – усне опитування тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти виконується за завданнями і при методичному керівництві викладача, але без його безпосередньої участі. У ході

самостійної роботи здобувачі освіти виконують завдання, спрямовані на закріплення знань і формування умінь та навичок. Передбачене тестування за тематикою лекційних і практичних занять, по темах, відведених для самостійного опрацювання. За виконання таких тестових завдань максимум можна отримати 25 балів.

№ теми	Види, зміст самостійної роботи
1.	Опрацювання лекційного матеріалу. Вивчення підходів до бібліотечно-інформаційного обслуговування читача (користувача) бібліотеки.
2.	Опрацювання лекційного матеріалу. Ознайомлення з правовими документами бібліотечно-інформаційного обслуговування, що видані міжнародними бібліотечними асоціаціями та установами.
3.	Опрацювання лекційного матеріалу. Опрацювання питання «Організація інтернет-центру у бібліотеці та його роль в обслуговуванні».
4.	Підготовка до практичного заняття. Опрацювання питання «Особливості сервісних бібліотечних послуг». Розв'язання кейсів: представлення традиційних інформаційних послуг, що надаються користувачам у бібліотеці м. Луцька (на вибір здобувача освіти).
5.	Підготовка до практичного заняття.
6.	Опрацювання лекційного матеріалу. Опрацювання питання «Форми обслуговування користувачів та залучення їх до роботи з електронними бібліотечними сервісами».
7.	Підготовка до практичного заняття. Ознайомлення з формами роботи бібліотекарів за допомогою веб-сайту (віртуальна довідка, консультації бібліотекаря у режимі on-line, електронна доставка документів) та особливостями організації зворотного зв'язку з читачами (гостьова книга, форум, чат).
8.	Підготовка до практичного заняття. Опрацювання поняття «інформаційний пошук» та аналіз основних його етапів. Опрацювання питання «Особливості бібліотечних наукометричних баз даних». Розв'язання кейсів: практичне наповнення електронного каталогу та репозитарію бібліотеки Волинського національного університету імені Лесі Українки.
9.	Опрацювання лекційного матеріалу.
10.	Підготовка до практичного заняття. Розв'язання кейсів: ознайомлення з методикою бібліографічного пошуку на базі бібліотеки Волинського національного університету імені Лесі Українки.

11.	Підготовка до практичного заняття. Розв’язання кейсів: підготовка віртуальної виставки на довільну тему за допомогою мінімум одного сервісу на вибір (InShot, Canva, Movavi та ін.)
-----	---

IV. Політика оцінювання

Основними формами і методами організації навчання під час вивчення освітнього компонента «Інформаційна гігієна» є словесні (лекція, бесіда, розповідь, дискусія), наочні (демонстрація фото-(відео) матеріалів), практичні (практичні заняття, задачі/кейси, презентації) методи і прийоми навчання; активні методи навчання (робота в малих групах); консультації; самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Форми оцінювання – поточний контроль (усне опитування, тестування, перевірка індивідуального науково-дослідного завдання); підсумковий контроль (залік).

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою із дотриманням норм «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки».

Оцінювання знань здобувачів освіти відбувається під час поточного контролю за результатами виконання усіх видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента, і передбачає максимальне отримання 100 балів за:

1. За роботу на практичних заняттях – максимум **70 балів** (за кожне практичне заняття – максимум 10 балів)
2. За активну участь у дискусіях під час лекційних та практичних занять – максимум **5 балів**.
3. За виконання тестування за тематикою лекційних і практичних занять, по темах, відведених для самостійного опрацювання, за яке здобувач може отримати максимум **25 балів**.

Високо оцінюється прагнення здобувачів освіти: регулярно відвідувати заняття, систематично засвоювати навчальний матеріал, виконувати завдання самостійної роботи, працювати на лекційних і практичних заняттях, виконувати індивідуальне науково-дослідне завдання. У разі підписання здобувачем вищої освіти індивідуального плану обов’язковим є відвідування лише семінарських занять.

Викладач на початку вивчення курсу ознайомлює студентів із політикою оцінювання, визначає терміни здачі усіх видів запланованих робіт. Викладач фіксує неявку студента на практичне заняття, що вважається академічною заборгованістю. Її студент має відпрацювати в межах затвердженого графіка консультацій або у інший

узгоджений з викладачем час, здавши ті завдання, які виносилися на практичне заняття, на якому студент був відсутній.

Здобувачі вищої освіти мають дотримуватися академічної доброчесності: самостійно виконувати усі навчальні завдання. У разі використання ідей, тверджень, відомостей при виконанні усіх завдань, передбачених силабусом, необхідно у формі посилок вказувати на джерела інформації. Дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права, положень «Кодексу академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки». Недопустимими є: пропуски з неповажних причин та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (окрім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача); списування та плагіат.

Результати навчання, здобуті здобувачем освіти шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються у ВНУ імені Лесі Українки шляхом валідації. Порядок та процедура визнання регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки». Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, професійні стажування та ін.), які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремій темі (темам), індивідуальному науково-дослідному завданню, тощо, які передбачені силабусом освітнього компонента.

V. Підсумковий контроль

Семестровий залік виставляється здобувачам освіти на підставі результатів виконання усіх видів запланованої навчальної роботи упродовж семестру за 100-бальною шкалою. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості – 100. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком освітнього процесу.

Перелік основних запитань до заліку:

1. Бібліотечно-інформаційне обслуговування користувачів з особливими потребами.
2. Використання ресурсів інтернет-центру бібліотеки в обслуговуванні користувачів.
3. Використання ресурсів репозитарію в обслуговуванні віддалених користувачів.
4. Віртуальна довідка: мета та особливості.
5. Віртуальні виставки як важлива складова бібліотечного обслуговування.
6. Досвід організації інформаційно-бібліотечного обслуговування в бібліотеках різних країн світу.
7. Досвід організації інформаційно-бібліотечного обслуговування у бібліотечних установах України.
8. Електронна доставка документів як форма обслуговування.
9. Електронний каталог як важлива складова інформаційно-бібліотечного обслуговування.
10. Зміни в інформаційно-бібліотечному обслуговуванні користувачів в умовах пандемії.
11. Інформаційна грамотність користувачів бібліотеки.
12. Інформаційна культура користувачів бібліотеки.
13. Інформаційні бібліотечні продукти та послуги.
14. Міжнародні проекти формування цифрових бібліотечних ресурсів.
15. Напрями діяльності бібліотечних установ у мережі «Інтернет».
16. Нормативно-правове забезпечення інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів в бібліотеках України.
17. Онлайн-сервіси українських бібліотек.
18. Організація роботи електронного каталогу бібліотеки.
19. Основні концепції бібліотечного обслуговування.
20. Особливості довідково-бібліографічного обслуговування у режимі он-лайн.
21. Особливості інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів в умовах повномасштабного вторгнення.
22. Особливості навчального процесу користувачів у роботі з електронними ресурсами бібліотеки.
23. Особливості організації зворотного зв'язку з читачами (гостьова книга, форум, чат).
24. Оцінка якості інформаційно-бібліотечних послуг.
25. Показники ефективності бібліотечного обслуговування.
26. Правова база щодо питань авторського права та інтелектуальної власності в Україні.
27. Проблеми задоволення сучасних інформаційних потреб.
28. Роль електронної бібліотеки в обслуговуванні користувачів.
29. Роль професійної етики працівників бібліотечних установ під час інформаційно-бібліотечного обслуговування.
30. Технічна підтримка та обслуговування сайту бібліотеки.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 – 81	
67 – 74	
60 – 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Андрухів А. І., Голощук Р. О., Сокіл М. Б. Електронні послуги в бібліотечній справі: навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 136 с.
2. Бібліотеки – Хаби цифрової освіти: практичний посібник / автори-укладачі: О. Бруй, Т. Козицька, Г. Мацієвська, С. Моїсеєва, І. Шевченко; заг. ред. Я. Сошинської; ВГО Українська бібліотечна асоціація ; Проєкт підтримки Дія. Електрон. вид. Київ : ВГО Українська бібліотечна асоціація, 2023. 116 с. URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-09/undp-ua-libraries_-_hubs_of_digital_education.pdf
3. Бондаренко В. Бібліотечне інтернет-обслуговування: стан та перспективи : [монографія]; наук. ред. Т. Гранчак; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2016. 273 с.
4. Бондаренко В. Мобільні застосунки: специфіка, функціонал, типологія (в контексті перспектив удосконалення бібліотечних мобільних сервісів). *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2020. Вип. 57. С. 259–273. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0003758>
5. Бородай І. Сучасні світові тенденції інформаційно-бібліотечного забезпечення як чинник розвитку соціокультурної сфери. *Історія, археологія, інформаційна, бібліотечна та архівна справа: актуальні проблеми науки та освіти: тези доповідей I міжнародної наукової конференції 13 травня 2020 р., м. Кропивницький*. Кропивницький : ЦНТУ, 2020. С. 100–105.
6. Влащенко Л. Г., Нікітенко О. М. Ефективність функціонування віртуальних сервісів наукової бібліотеки ЗВО: системний підхід та досвід використання. *Бібліотечний Меркурій*. 2019. Вип. 2 (22). С. 137–153.
7. Денбовецький С. Представництво публічних бібліотек України у медійному просторі. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. 2022. № 9. С. 47–56.
8. Карпюк А. В. Діяльність бібліотек як хабів цифрової освіти. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття: матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. молодих учених, 20–21 квітня 2023 р. У 2 ч. Ч. 2 / За ред. Н. Рябухи та ін.* Харків : ХДАК, 2023. С. 185–188.
9. Матвієнко О., Цивін М. Цифрове кураторство як соціально-освітня діяльність бібліотечного фахівця. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*. Випуск 9. 2022. С. 34–46.
10. Машталяр І. О., Яворська Т. М. Цифрові сервіси як основа дистанційного бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. Том 1. № 15. 2023. С. 153–156.
11. Про бібліотеки і бібліотечну справу: Закон України від 27.01.1995 р. № 32/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text>
12. Про інформацію: Закон України: від 02.10.1992 № 2657-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
13. Сафонова Т. А. Організація дистанційного інформаційно-бібліотечного обслуговування як напрям бібліотечної діяльності: досвід США. *Використання інструментів веб-технологій як основа розширення бібліотечних онлайн-послуг у формуванні сучасного іміджу бібліотеки: матеріали наук.-практ. інтернет-конференції (Ужгород, 18–25 червня 2019 р.) / редкол.: М. М. Медведь, В. В. Воробець, Л. О. Мельник та ін.; ДВНЗ «Ужгор. нац. ун-т», Наук. б-ка. Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2019. С. 158–162.*
14. Туровська Л. О. Інноваційні підходи до бібліотечно-інформаційного обслуговування. *Бібліотека у сучасному інформаційному просторі: проблеми та*

перспективи (до 100-річчя бібліотеки Університету Ушинського): тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної бібліотечної конференції (17 листопада 2022 р., м. Одеса) / упоряд. О. П. Спасскова, І. В. Панченко, О. А. Максим. Одеса : Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського, 2023. С. 152–155.

15. Цокало О. О., Ткаченко Д. В. Трансформація бібліотечно-інформаційного обслуговування в умовах пандемії. С. 83–89. URL: https://www.researchgate.net/publication/373542302_TRANSFORMACIA_BIBLIOTECNO-INFORMACIJNOGO_OBSLUGOVUVANNA_V_UMOVAH_PANDEMII_TRANSFORMATION_OF_LIBRARY_AND_INFORMATION_SERVICES_IN_THE_CONDITIONS_OF_A_PANDEMIC

16. Шаравара Т. О. Інформаційний пошук і робота з бібліотечними ресурсами: навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2017. 256 с.

17. Rubin Richard E., Rubin Rachel G. Foundations of Library and Information Science. Foreword by Alire Camila A. American Library Association, 2020. 648 p.

18. Ruth Sara Connell, Lisa C. Wallis, David Comeaux. The Impact of COVID-19 on the Use of Academic Library Resources. *Information technology and librerie*. Т. 40. № 2 June 2021. DOI: <https://doi.org/10.6017/ital.v40i2.12629>

Інтернет-ресурси:

1. Бібліотека Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL: <http://library.vnu.edu.ua>

2. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkip.gov.ua/>

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>